

СОЦІАЛЬНИЙ ВЕКТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ: ГЕНЕЗИС МОДЕЛЕЙ ТА КОНЦЕПЦІЙ

© 2015 БУГАЙЧУК Н. В.

УДК 316.42:330,34

Бугайчук Н. В. Соціальний вектор економічного розвитку держави: генезис моделей та концепцій

Метою даної статті є дослідження теоретико-методичних засад економічного та соціального розвитку і обґрунтування взаємозв'язку економічного розвитку та якості рівня життя населення. Розкрито сутність поняття «розвиток» та наведено наукові підходи різних авторів до визначення дефініції «економічний розвиток». Виділено відмінності між категоріями «економічне зростання» та «економічний розвиток». Досліджено моделі економічного розвитку, які поділяються відповідно до основних течій економічної думки на кейнсіанські, неокласичні, інституціональні та нові ендогенні. Визначено, що основними чинниками економічного розвитку виступають людський капітал та накоплення знань. Зазначено, що пріоритетним фактором соціально-економічного розвитку є покращення якості рівня життя населення та можливість задоволення потреб усіх членів суспільства. Зроблено висновок, що ефективне функціонування соціального комплексу забезпечує формування людського потенціалу, що, у свою чергу, забезпечуватиме економічний розвиток економіки в цілому.

Ключові слова: розвиток, економічний розвиток, економічне зростання, соціальний розвиток, соціально-економічний розвиток, соціальний комплекс.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 18.

Бугайчук Наталія Володимирівна – аспірантка, Львівська комерційна академія (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

E-mail: nataliia.buhaichuk@gmail.com

УДК 316.42:330,34

UDC 316.42:330,34

Бугайчук Н. В. Социальный вектор экономического развития государства: генезис моделей и концепций

Целью данной статьи является исследование теоретико-методических основ экономического и социального развития и обоснование взаимосвязи экономического развития и качества уровня жизни населения. Раскрыта сущность понятия «развитие» и приведены научные подходы различных авторов к определению дефиниции «экономическое развитие». Выделены различия между категориями «экономический рост» и «экономическое развитие». Исследованы модели экономического развития, которые делятся в соответствии с основными течениями экономической мысли на кейнсианские, неоклассические, институциональные и новые эндогенные. Определено, что основным фактором экономического развития выступают человеческий капитал и накопление знаний. Отмечено, что приоритетными факторами социально-экономического развития выступают улучшение качества уровня жизни населения и возможность удовлетворения потребностей всех членов общества. Сделан вывод, что эффективное функционирование социального комплекса обеспечивает формирование человеческого потенциала, что, в свою очередь, будет обеспечивать развитие экономики в целом.

Ключевые слова: развитие, экономическое развитие, экономический рост, социальное развитие, социально-экономическое развитие, социальный комплекс.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 18.

Бугайчук Наталья Владимировна – аспирантка, Львовская коммерческая академия (ул. Туган-Барановского, 10, Львов, 79005, Украина)

E-mail: nataliia.buhaichuk@gmail.com

Buhaichuk N. V. Social Vector in the Economic Development of the State: Genesis of Models and Conceptions

The article is aimed at studying the theoretical-methodological foundations of economic and social development as well as substantiation of interrelationship of economic development and the quality of the population's standard of living. The essence of the notion of «development» has been disclosed, scientific approaches by different authors to the definition of «economic development» has been provided. Differences between the categories of «economic growth» and «economic development» have been allocated. Models of economic development, which are divided in accordance with the main currents of economic thought on the Keynesian, neoclassical, institutional and new endogenous, have been explored. It has been found that the main determinants of economic development are human capital and accumulation of knowledge. It has been specified that as the priority factors of socio-economic development act the improvement of quality of the population's standard of living together with the possibility of meeting the needs of all members of society. It has been concluded that the effective functioning of the social complex provides formation of human capacity, which, in turn, will ensure the development of economy as a whole.

Key words: development, economic development, economic growth, social development, socio-economic development, social complex.

Pic.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 18.

Buhaichuk Nataliia V. – Postgraduate Student, Lviv Academy of Commerce (vul. Tugan-Baranovskogo, 10, Lviv, 79005, Ukraine)

E-mail: nataliia.buhaichuk@gmail.com

Соціальний вектор модернізації економіки виступає головною передумовою зменшення соціальних ризиків та загроз, рушійною силою розвитку науки і техніки, дієвим інструментом розв'язання соціально-економічних проблем і головним чинником цивілізаційного прогресу. Відтак, пріоритетним фактором соціально-економічного розвитку залишається підвищення рівня та якості життя населення та можливість задоволення різноманітних потреб усіх членів суспільства.

Вивченню питань економічного розвитку присвячено наукові праці Р. Солоу, Р. Лукаса, Й. Шумпетера, Р. Харрода, Е. Домара, У. Льюїса, С. Мочерного та ін. Поглибленням теоретико-методичних засад соціально-економічного розвитку, політики регулювання соціальної сфери і використовуваних державою механізмів

в управлінні соціально-економічними процесами займаються такі вітчизняні й зарубіжні вчені: О. Іляш, П. Кобиліна, В. Куценко, Е. Лібанова, Я. Остафійчук, С. Плотницька, О. Попова, А. Шевчук та ін. Однак питання взаємозв'язку та взаємозалежності соціально-економічного розвитку та якості рівня життя населення потребують подальших ґрунтовних досліджень.

Мета статті полягає в дослідженні генезису моделей економічного розвитку та концептуальному осмисленні ключової ролі соціального вектора економічного розвитку держави через призму його напрямів та принципів.

Загальновідомо, що розкриття змісту категорії «економічний розвиток» потребує дослідження сутності поняття «розвиток», який, зокрема, в економічному словнику трактується як процес покращення якості

життя всього населення, у філософському словнику розглядається як закономірна спрямована незворотна якісна зміна матеріальних та ідеальних об'єктів [13, с. 479].

Багаторічні дослідження Й. Шумпетера вказують на те, що розвиток є динамічним явищем, відтак, визначається певною зміною траєкторії руху, зсунення стану рівноваги шляхом переходу економічної системи від заданого на певний момент часу центру рівноваги до іншого, постійною адаптацією економіки до мінливого центру рівноваги [15, с. 142]. Примітно, що Л. Гапоненко і А. Пакрухин також визначають розвиток як рух уперед, здатність до набуття нових рис і становлення нових структурних характеристик об'єкта, його еволюцію, поліпшення, удосконалювання, прогрес, а також зростання і розширення [1, с. 11].

Варто зауважити, що у світовій науковій думці сформувався різні погляди на взаємозалежність категорій «економічне зростання» та «економічний розвиток», які узагальнені в *табл. 1*.

Вважаємо, економічний розвиток – це процес структурно-динамічної модернізації соціально-економічної системи та, як стверджує Д. Євдокимова, багатоваріантний циклічний процес, який виявляється через кількісні та якісні зрушення у структурі системи при збереженні її цілісності, стійкість якого забезпечується лише за умов його керованості з боку надсистеми [2, с. 8].

Окрім змістового навантаження, в економічній теорії сформувалися чотири типи моделей економічного розвитку, які відповідають основним течіям економічної думки: кейнсіанська, неокласична, інституціональна та нові ендогенні моделі розвитку. Генезис моделей економічного розвитку наведений у *табл. 2*.

Важливо зазначити, що виділення серед моделей економічного розвитку нових ендогенних моделі економічного розвитку актуалізує концептуальність соціального вектора економічного розвитку як головного пріоритету модернізації соціально-економічної системи держави. Адже пріоритетними факторами економічного розвитку в зазначених моделях виступають людський

Таблиця 1

Науковий огляд змістових категорій «економічне зростання» та «економічний розвиток»

№ з/п	Автор	Підхід
Економічне зростання		
1	С. Кузнець [17, с. 11]	Економічне зростання – це процес, що складається з окремих взаємодій, у результаті яких економічна матерія надходить у національну економіку та передається від однієї її частини до іншої
2	С. Мочерний [7, с. 281]	Економічне зростання – це процес кількісно-якісних зрушень у межах технологічного способу виробництва, зумовлених відповідними суперечностями та чинниками, який виражається у збільшенні обсягів суспільного виробництва
3	К. Р. Макконнелл, С. Л. Брю [3, с. 634]	Економічне зростання – це збільшення виробничих можливостей, що проходить зі збільшенням кількості використовуваних факторів виробництва або вдосконаленням техніки і технології
4	Дж. С. Мілл [6, с. 10]	Економічне зростання визначається через приріст багатства, обумовлений величиною наявних факторів виробництва та їх продуктивністю
5	І. Ушачов [12, с. 5]	Економічне зростання – це більш широке поняття, ніж збільшення валового внутрішнього продукту (ВВП). Зростання ВВП – це один із інструментів, який забезпечує економічний розвиток, а економічне зростання передбачає нарощування соціально-економічного потенціалу країни, поліпшення якості життя і збільшення чисельності населення, підвищення рівнів його освіченості та здоров'я, розвиток усіх форм безпеки, рівноправну участь у міжнародному поділі праці
Економічний розвиток		
6	Д. М. Євдокимова [2, с. 8]	Економічний розвиток – динамічний багатоваріантний циклічний процес, який має спіралеподібну форму та виявляється через кількісні та якісні зрушення у структурі системи при збереженні її цілісності, стійкість якого забезпечується лише за умов його керованості з боку надсистеми
7	М. Шніцер [14, с. 322]	Економічний розвиток – це не тільки збільшення реального обсягу виробництва, а й урізноманітнення різновидів продукції порівняно з тими, що випускалися раніше
8	К. Т. Кривенко, В. С. Савчук, О. О. Беляєв та ін. [8, с. 316]	Економічний розвиток – це процес переходу країни від одного стану економіки до іншого, більш досконалого – тобто якісно нового на основі відповідних структурних та інституціональних зрушень. Комплексно це проявляється в якісному вдосконаленні всієї економічної системи
9	Т. Сокольська [9, с. 74]	Економічний розвиток – це процес кількісного та якісного зростання виробництва продукції та послуг відповідно до потреб населення й суспільства
10	Й. Шумпетер [18, с. 7]	Економічний розвиток – це позитивні, якісні зміни, нововведення у виробництві, у продукції та послугах, у галузі управління, в інших сферах життєдіяльності та видах економічної діяльності

Генезис теорій, концепцій та моделей економічного розвитку

Модель	Теорії/концепції	Основні положення наукових здобутків	Змістовий вектор економічного розвитку
Економічний підхід			
Кейнсіанська модель	Теорія «порочного кола бідності» Г. Зінгера, Р. Пребиша, Х. Лейбенштайна, Р. Нурксе та Б. Кналла	Зростання національного доходу на душу населення і покращення якості умов життя залежить від чисельності населення, рівня продуктивності праці та обсягів капіталу	Економічний розвиток полягає у зміні техніко-економічних параметрів та нехтуванні низки елементів соціально-економічних відносин
	Теорія стадій економічного розвитку У. Ростоу	Виділення стадій економічного зростання: традиційне суспільство, перехідне суспільство, стадія підйому, стадія зрілості, стадія високого рівня масового споживання та стадія пошуку якості життя	
	Теорія «великого поштовху» Н. Розенштейна-Родана, Р. Харрода, Е. Домара, А. Хіршмана	Основна увага приділяється інвестиціям, спрямованим на зростання національного доходу; збалансоване зростання здійснюється за допомогою незбалансованих інвестицій	
	Модель економічного зростання з двома дефіцитами Х. Ченері, М. Бруно та А. Страута	Економічний розвиток може обмежуватися не тільки масштабами інвестицій, а й готівковими фондами іноземної валюти, необхідної для придбання найважливіших виробничих ресурсів і техніки	
Неокласична модель	Теорія дуалістичної економіки У. Льюїса	Економічне зростання в промисловому секторі буде відбуватися завдяки залученню додаткової робочої сили, а в традиційному зростання виробництва відбуваються при скороченні кількості зайнятих	Економічний розвиток розглядається як процес подолання дуалізму між традиційним і сучасним секторами
	Модель дуалістичної економіки з надлишковою пропозицією праці Дж. Фей та Г. Раніса	Аналізується дуалізм ринку праці, ринку товарів і ринку фінансових коштів	
	Модель Р. Солоу	Норма заощаджень в економіці визначає розмір запасу капіталу і, відповідно, обсяги виробництва	
Інституціональний підхід			
Інституціональна модель	«Азіатська драма» Г. Мюрдала	Вирішальне значення для успішного технічного і економічного розвитку має докорінна зміна відсталих соціальних і політичних інститутів	Економічний розвиток розуміється як інвестиції в людський капітал та ліквідація бідності; підвищення ступеня задоволення основних потреб усіх членів суспільства
	Концепція Т. Шульца	Освітній рівень населення зумовлює його здатність використовувати інформацію та технологію для економічного розвитку	
	Концепція Е. де Сото	Капітал виступає як потенціал розгортання нового виробництва, а інститутом трансформації капіталу є інститут права	
Соціальний підхід			
Нові ендогенні моделі	Модель Р. Лукаса	Найважливішою частиною в накопиченні людського капіталу є навчання на практиці	Економічний розвиток полягає в накопиченні людського капіталу та інвестуванні в освіту
	Модель П. Ромера	Темп економічного зростання знаходиться у прямій залежності від величини людського капіталу, зосередженого у сфері отримання нового знання	
	Модель з людським капіталом Менк'ю – Ромера – Вейла	Основним фактором економічного зростання виступає людський капітал та важливість нагромадження знань	
	Модель Дж. Гроссмана та Е. Хелпмана	Допускається перерозподіл людського капіталу між двома країнами	

капітал та нагромадження знань. Окрім того, варто додати, що можливість задоволення різноманітних потреб усіх членів суспільства, покращення якості життя населення, а, відтак, вирішення проблеми соціальної невідповідності та спрямованості економічного розвитку забезпечується його соціальною складовою.

Зуважимо, що поняття «соціальний розвиток» у спеціальній літературі розуміється в широкому та вузькому значеннях. У широкому розумінні соціальний розвиток – це такий тип змін у суспільстві, що характеризується переходом усіх суспільних відносин до якісно нового стану. Тобто під соціальним розвитком розуміють усю сукупність економічних, соціальних, політичних і духовних процесів, наслідком яких є якісні перетворення в суспільстві. Таким чином, соціальний розвиток визначає соціальні зміни у всіх підсистемах суспільства як соціальної системи [11, с. 7]. У вузькому значенні «соціальний розвиток» – це система суспільних відносин по створенню умов, що забезпечують достатній життєвий рівень та вільний розвиток людини [10, с. 33].

Додамо також, що в інтересах соціального розвитку необхідно орієнтувати економіку на більш ефективне задоволення індивідуальних і колективних потреб індивіда. При цьому ефективність реалізації соціальної функції держави необхідно розглядати за сукупністю таких взаємопов'язаних факторів: 1) можливості отримання індивідом (у разі необхідності) державної підтримки для забезпечення мінімального рівня життя; 2) якості та доступності для індивіда необхідних соціальних послуг (у межах сформованої в державі системи соціальних стандартів); 3) ефективності дій інституційно-правової системи, яка повинна забезпечувати узгодження інтересів різних сторін [16, с. 112].

Таким чином, якісна складова розвитку економіки виявляється у взаємопов'язаних і взаємозалежних між собою процесах соціального та економічного розвитку, які трансформуються у процес соціально-економічного розвитку. Так, на думку Л. Лебедевої, соціально-економічний розвиток – це складний процес, який позначає рух вгору всієї соціально-економічної системи, що здійснюється шляхом кількісних і якісних змін не лише у сфері виробництва й розподілу, інвестицій та споживання, але і в такій частині, як: техніки і технології виробництва, способів управління, економічної політики, характеру та якості інститутів, або правил гри, у рамках яких функціонує економіка держави, культурних уподобань та цінностей, суспільних відносин, що виникають у зв'язку з процесом відтворення та стану природного середовища [5, с. 56].

Загальновідомо, що головним чинником вирішення соціально-економічних проблем у багатьох країнах світу є якість освіти, що належить до найпріоритетніших видів економічної діяльності. Розвиток освіти, підвищення освітнього рівня населення формує сучасне соціально орієнтоване ринкове мислення, сприяє утвердженню цивілізованої ринкової економіки.

Варто також зазначити, що важливою складовою робочої сили є здоров'я, а індикатором соціального відтворення виступає суспільне здоров'я, яке ВООЗ роз-

глядає крізь призму якості та способу життя населення [4, с. 28–33]. Відповідно якісне задоволення потреб людини в належних умовах життя, сприяння відтворенню моральних, духовних, інтелектуальних і значною мірою фізичних властивостей індивіда, формування його як економічно активної особистості, що задовольняє певні вимоги суспільства до якості робочої сили виступає основним чинником соціально-економічного розвитку [4, с. 20]. За таких умов соціальний вектор економічного розвитку визначається такими напрямками, як: соціально-побутовий, соціально-культурний, адміністративний, ринковий та соціальної підтримки (рис. 1).

Отже, варто погодитись із В. Куценко в тому, що соціальний вектор економічного розвитку має здійснюватися з урахуванням таких принципів:

- ✦ *системності*, тобто такого підходу, який передбачає, що всі дії, планові чи реалізовані на конкретній території щодо підвищення соціального чинника в економічному розвитку, незалежно від їх спрямованості, мають розглядатися системно, у тісному взаємозв'язку з усіма факторами територіального устрою;
- ✦ *соціоцентризму*, що базується на здатності соціуму адаптивно розвиватися щодо природного середовища;
- ✦ *науковості*, який ґрунтується на науковому забезпеченні поєднання екологічних, економічних і соціальних факторів та показників з урахуванням інтересів суспільства з метою формування ефективного простору та забезпечення сталого розвитку територій;
- ✦ *ефективності*, який визначає необхідність повного доведення того, що будь-які дії у зв'язку з реформуванням територіального устрою регіону, у тому числі й природногосподарського характеру, дадуть найбільший ефект у забезпеченні необхідної якості життя населення з мінімальними фінансовими та соціальними витратами;
- ✦ *адаптивності*, який передбачає при розвитку соціальної сфери необхідність урахування можливих змін факторів зовнішнього середовища (змін законодавства, динаміки цін на природні ресурси), які доцільно використати для коригування пріоритетів і механізмів розвитку природокористування;
- ✦ *екологічності*, під яким розуміється функціонування та розвиток територій з урахуванням рекреаційного потенціалу, екологічної ємності та інших екологічних показників;
- ✦ *оптимізації*, що передбачає прийняття найбільш раціональних рішень при дослідженні та формуванні еколого-економічних систем, у тому числі використанні власної бази територій, на основі оптимального розподілу навантаження з одночасним використанням екологічного та економічного інструментарію;
- ✦ *спадковості*, який ґрунтується на тому, що пропонувані адміністративні кордони територій мають, за можливості, не порушувати існуючий

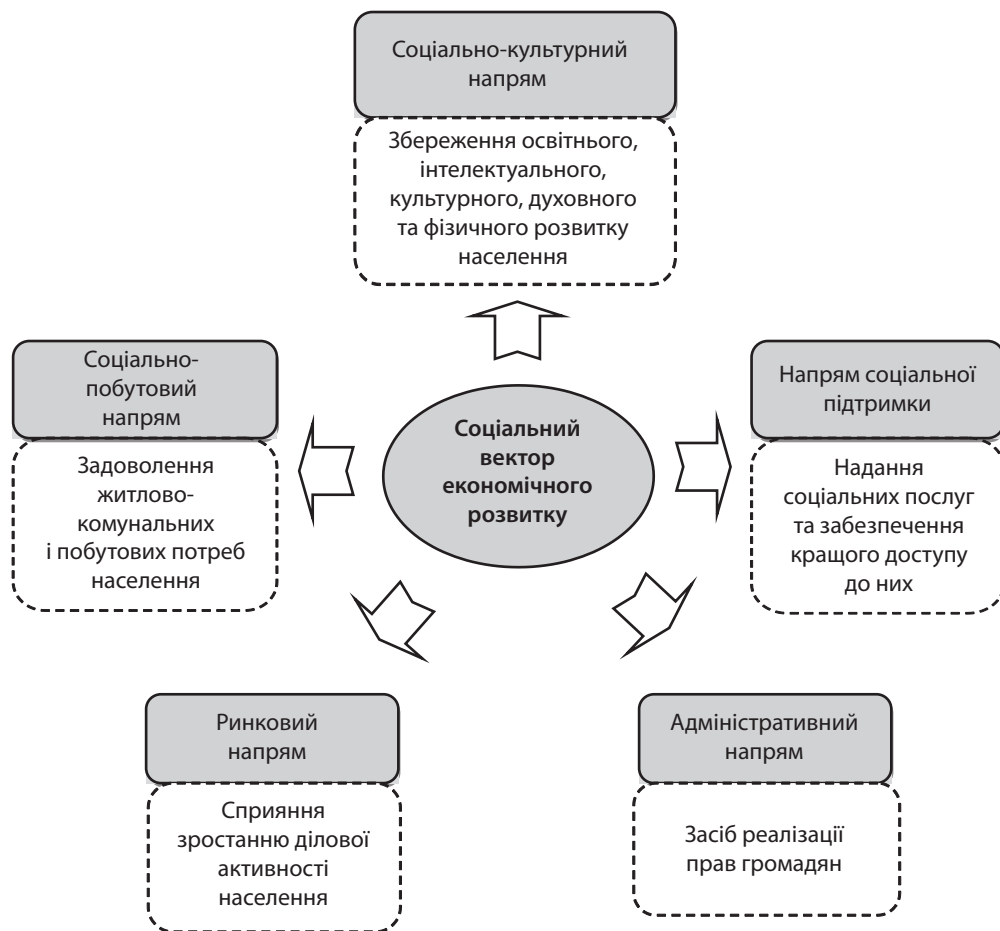

Рис. 1. Напрями соціального вектора економічного розвитку держави

адміністративно-територіальний поділ, що дозволить повною мірою використати функціонуючу в регіону соціальну та культурну інфраструктуру;

- ✦ гармонізації відносин у системі «суспільство – природа – економіка», що полягає у створенні та експлуатації природно-технічних чи еколого-економічних систем, які є сукупністю будь-якого виробництва та взаємодіючих із ним, з одного боку, виробничих показників, а з іншого – заходів із підтримки в зоні свого впливу сприятливого економічного клімату, спрямованих одночасно на максимально-можливе збереження та відтворення природних ресурсів тощо.

Такий принциповий підхід дозволить забезпечити перспективний розвиток соціального сегмента економіки і спрямувати його на: формування людського потенціалу, який, своєю чергою, забезпечуватиме відтворення і розвиток матеріального та інтелектуального потенціалу країни та її регіонів; розвиток системи підготовки кадрів у відповідності з потребами ринку праці; забезпечення всіх сегментів економіки професійними кадрами відповідно до зростаючих соціальних потреб на середньо- та довгострокову перспективу [4, с. 620–621].

Таким чином, в основі економічного розвитку повинна стати соціальна домінанта, яка полягає в задоволеності матеріальних і духовних потреб населення, накопиченні якісного людського капіталу та інвестуванні

в освіту. Адже високотехнологічна економіка посилюватиме соціальний запит на конкурентоспроможну науку та передову освіту.

Отже, соціальним імперативом суспільства має стати ефективне функціонування соціального комплексу, яке забезпечується реалізацією напрямів та принципів. Відтак економічний розвиток стає запорукою покращення якості рівня життя населення та формування людського потенціалу, що, своєю чергою, забезпечуватиме розвиток економіки в цілому. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Гапоненко А. Л. Стратегическое управление : [учеб. для вузов] / А. Л. Гапоненко, А. П. Панкрухин. – 2-е изд., стереотип. – М. : ОМЕГА-Л, 2006. – 464 с.
2. Євдокимова Д. М. Державне регулювання економічного розвитку : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.01.01 «Економічна теорія» / Д. М. Євдокимова. – К., 2002. – 20 с.
3. Макконелл К. Р. Аналітична економія: принципи, проблеми і політика. – Ч. 1: Макроекономіка / К. Р. Макконелл, С. Л. Брю / Пер. з англ. – Л.: Просвіта, 1997. – 671 с.
4. Куценко В. І. Соціальний вектор економічного розвитку : монографія / В. І. Куценко ; під наук. ред. д-ра екон. наук, проф., акад. НАН України Б. М. Данилишина. – К. : Наукова думка, 2010. – 736 с.
5. Лебедева Л. Соціально-економічний розвиток та способи його виміру / Л. Лебедева // Вісник антимонopolного комітету України «Конкуренція». – 2013. – № 1(48). – С. 54–59.

6. Миль Дж. С. Основы политической экономии / Дж. С. Миль. – М., 1969. – 230 с.
7. Мочерний С. В. Політекономія / С. В. Мочерний. – [2-ге вид.]. – К.: Вікар, 2005. – 386 с. – (Вища освіта XXI століття).
8. Політична економія : навч. посіб. / [К.Т. Кривенко, В. С. Савчук, О.О. Беляєв та ін.]; за ред. К. Т. Кривенка. – К.: КНЕУ, 2001. – 508 с.
9. Сокольська Т. Управління економічним розвитком у сільському господарстві України / Т. Сокольська // Схід. – 2012. – Вип. 6 (120). – С. 73–77.
10. Статівка А. М. Організаційно-правові питання соціального розвитку села в Україні: монографія / А. М. Статівка. – Х.: Право, 2007. – 208 с.
11. Управління соціальним і гуманітарним розвитком : навч. посіб. / [Авт. кол. : В. А. Скуратівський, В. П. Трошинський, П. К. Ситник та ін.]; за заг. ред. В. А. Скуратівського, В. П. Трошинського : у 2 ч. – К.: НАДУ, 2009. – Ч. 1. – 456 с.
12. Ушачев И. Социально ориентированная экономика – веление времени / И. Ушачев // Экономика сельского хозяйства России. – 2004. – № 5. – С. 3.
13. Философский словарь / [Под ред. И. Т. Фролова]. – 7-е изд., перераб. и доп. – М.: Республика, 2001. – 719 с.
14. Шніцер М. Порівняння економічних систем / М. Шніцер / Пер. з англ. – К.: Основи, 1997. – 519 с.
15. Шумпетер Й. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры) / Й. Шумпетер / Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1982. – 456 с.
16. Якименко Н. В. Соціальна складова економічного розвитку країни / Н. В. Якименко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. – Вип. 43. – С. 111–115.
17. Kuznets, S. Measurement: Measurement of Economic Growth / S. Kuznets // The Journal of Economic History. – 1947. – Vol. 7, Supplement : Economic Growth : A Symposium. – P. 10–34.
18. Schumpeter, J. A. The theory of economic development / J. A. Schumpeter [Edited by J. E. Eloit]. – New Brunswick, New Jersey : Transaction Publ, 2012. – 255 p.
- Shnitser, M. *Porivniannia ekonomichnykh system* [Comparison of economic systems]. Kyiv: Osnovy, 1997.
- Shumpeter, Y. *Teoriia ekonomicheskogo razvitiia (Issledovanie predprinimatelskoy prybyli, kapitala, kredita, protsenta i tsikla koniunktury)* [Theory of Economic Development (study of business profits, capital, credit, interest and cycle conditions)]. Moscow: Progress, 1982.
- Sokolska, T. “Upravlinnia ekonomichnym rozvytkom u silskomu hospodarstvi Ukrainy” [Management of economic development in agriculture of Ukraine]. *Skhid*, no. 6 (120) (2012): 73-77.
- Schumpeter, J. A. *The theory of economic development*. New Brunswick; New Jersey: Transaction Publ., 2012.
- Ushachev, I. “Sotsialno orientirovannaia ekonomika – velenie vremeni” [Socially oriented economy – the imperative of our time]. *Ekonomika selskogo khoziaystva Rossii*, no. 5 (2004): 3.
- Yakymenko, N. V. “Sotsialna skladova ekonomichnoho rozvytku krainy” [The social component of economic development]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 43 (2013): 111-115.
- Yevdokymova, D. M. “Derzhavne rehuliuвання ekonomichnoho rozvytku” [State regulation of economic development]. *Avto-ref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.01.01*, 2002.

Науковий керівник – Іляш О. І., доктор економічних наук,
професор, професор кафедри економіки підприємства Львівської
комерційної академії

REFERENCES

- Filosofskiy slovar* [Philosophical Dictionary]. Moscow: Respublika, 2001.
- Gaponenko, A. L., and Pankrukhin, A. P. *Strategicheskoe upravlenie* [Strategic management]. Moscow: OMEGA-L, 2006.
- Kutsenko, V. I. *Sotsialnyi vektor ekonomichnoho rozvytku* [The social vector of economic development]. Kyiv: Naukova dumka, 2010.
- Kryvenko, K. T. et al. *Politychna ekonomiiia* [Political Economy]. Kyiv: KNEU, 2001.
- Kuznets, S. “Measurement: Measurement of Economic Growth”. *The Journal of Economic History*, vol. 7 (1947): 10-34.
- Lebedieva, L. “Sotsialno-ekonomichni rozvytok ta sposoby ioho vymiru” [Socio-economic development and how to measure]. *Visnyk antymonopolnoho komitetu Ukrainy «Konkurentsia»*, no. 1 (48) (2013): 54-59.
- Mochernyi, S. V. *Politekonomiia* [Political]. Kyiv: Vikar, 2005.
- Makkonell, K. R., and Briu, S. L. *Analychna ekonomiiia: pryntsyphu, problemy i polityka* [Analytical economy: principles, problems and policies]. Lviv: Prosvita, 1997.
- Mill, Dzh. S. *Osnovy politicheskoy ekonomii* [Principles of Political Economy]. Moscow, 1969.
- Stativka, A. M. *Orhanizatsiino-pravovi pytannia sotsialnoho rozvytku sela v Ukraini* [The organizational issues of social development of rural areas in Ukraine]. Kharkiv: Pravo, 2007.
- Skurativskiy, V. A. et al. *Upravlinnia sotsialnym i humanitarnym rozvytkom* [Managing social and humanitarian development]. Kyiv: NADU, 2009.